

TISKOVÁ ZPRÁVA

NPÚ vydává katalog jihočeské venkovské architektury

České Budějovice, 8. listopadu 2017

V roce 2018 oslaví Holašovice 20 let od zápisu na Seznam kulturního a přírodního dědictví UNESCO. V souvislosti s tímto výročím vydává Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích, knihu *Holašovice v kontextu jihočeské venkovské architektury*. Publikace je nejenom velkoryse pojatým katalogem stejnojmenné výstavy, ale může posloužit i jako odborně fundovaný průvodce po toulkách jihočeskou krajinou. Knihu je možné zakoupit za zvýhodněnou cenu v knihovně NPÚ na Senovážném nám. 6 v Českých Budějovicích.

Obrazově bohatě doprovozená publikace s texty jedenácti autorů z řad českobudějovických památkářů vychází k 20. výročí zápisu Holašovic na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO a vznikla s finančním přispěním Ministerstva kultury v rámci programu Podpora pro památky UNESCO.

Zápis Holašovic na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO vyvolal v roce 1998 vlnu zvýšeného zájmu o venkovskou architekturu ze strany domácí i zahraniční veřejnosti. Obraz holašovické návsi se tak pro statisíce turistů z celého světa stal synonymem jihočeské, potažmo „české“ vesnice. „Jako paradoxní se někomu může jevit fakt, že štíty holašovických statků jsou až na výjimky dílem německy mluvících obyvatel, jejichž předkové se v Holašovicích usadili již v první půli 16. století“ uvádí Pavel Hájek, jeden z autorů publikace.

Krajinná rozmanitost jižních Čech, odlišnosti v ekonomickém, historickém a národnostním vývoji po sobě zanechaly širokou typovou skladbu venkovské architektury. V návaznosti na středověké tradice vznikaly špýcharové domy na Doudlebsku, území s převážně německojazyčným obyvatelstvem v širokém příhraničním pásmu od Nové Bystřice přes Novohradsko, Kaplicko a Českokrumlovsko je typické mohutnými uzavřenými usedlostmi, tzv. vierkanty. V horských oblastech Šumavy zůstaly zachovány četné roubené dvorce s kamennou podezdívkou a typickým širokým průčelím s předsazeným polovalbovým štítem opatřeným lodžií. „Poloroubené usedlosti ve vyšších polohách šumavského podhůří se stavěly ještě v druhé půli 19. století,“ říká Hájek a dodává: „Zajímavým importem z alpských zemí je rozlehlý, tzv. volarský dům.“ Na opačném konci kraje, na severu Písecka a Táborska, pak zůstaly dochovány poslední příklady tradičních roubených usedlostí, ukazující jakou podobu měla architektura jihočeských vsí před jejich radikální proměnou v 19. století.

Hluboce zakořeněný obraz jihočeské vesnice vychází z dispozičního a především výtvarného řešení venkovských staveb v rovinaté centrální části jižních Čech, na tzv. Blatech – prostorná návěs s rybníkem obklopená uzavřenými usedlostmi, obrácenými do veřejného prostoru dvojštítovým, tvarově bohatým průčelím zdobeným štukovou výzdobou, čerpající z barokních a klasicistních předloh. „Zděná architektura nahradila v průběhu druhé a třetí čtvrtiny 19. století starší, převážně roubenou zástavbu,“ dodává Pavel Hájek. Vzory vytvořené známými i neznámými zednickými mistry byly inspirací pro další stavitele. Na Blatech a na Vlachobřezsku tak vtiskly svým dílům unikátní podobu zednické rody Patáků a Šochů či proslavený Jakub Bursa, na Strakonicku, Písecku i jinde pak působili mistři, kteří vytvářeli jejich regionálně svébytné varianty.

Cílem publikace je ukázat mnohotvárnost jihočeské venkovské architektury a představit jednotlivé regiony s jejich charakteristickými znaky. Zároveň je pozvánkou k dalšímu poznávání venkovského prostředí jižních Čech, k uvědomování si hodnot, které tvoří unikátní prostředí místních vsí a které bohužel pod tlakem moderního způsobu života mizí.

Téměř třísetstránkový katalog je možné zakoupit za zvýhodněnou cenu v knihovně Národního památkového ústavu na Senovážném nám. 6 v Českých Budějovicích, od poloviny listopadu též v e-shopu NPÚ.

Kontakt:

PhDr. Pavel Hájek, NPÚ ÚOP v Českých Budějovicích, hajek.pavel@npu.cz, mob. 607 556 510

Bc. Eva Neprašová, NPÚ ÚOP v Českých Budějovicích, neprasova.eva@npu.cz , 777 454 383

NPÚ ÚOP v Českých Budějovicích

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích je jedním ze čtrnácti krajských pracovišť NPÚ. Jeho úkolem je v Jihočeském kraji naplňovat poslání odborné instituce památkové péče dané zejména zákonem o státní památkové péči, např. zpracovávat odborné podklady pro rozhodnutí výkonných orgánů, poskytovat konzultace a odbornou pomoc vlastníkům kulturních památek při jejich obnovách a sledovat stav památkového fondu na území kraje. Pracoviště v Českých Budějovicích zpracovává návrhy na prohlašování věcí či objektů za kulturní památky a podílí se následně na jejich evidenci. Provádí archeologické průzkumy. Spravuje dokumentační sbírky plánů, fotografií a dalších odborných podkladů ke kulturním památkám. Vede veřejně přístupnou knihovnu, věnuje se ediční činnosti. Zajišťuje vzdělávací programy pro žáky a studenty škol a výuku předmětu Památková péče pro Filozofickou fakultu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.